

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marțea, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidieceșane Sibiu, strada Măcelarilor 45.

Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refuză. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Mărturisiri prețioase.

În numărul 120 al diarului nostru am reprodus în totă integritatea sa un articol scris din partea „Unirei”, din incidentul împregiurării, că în decursul pertractărilor pentru regularea congruei bisericii papistașe, și pentru crearea autonomiei acestei biserici, s’au ivit păreri, cari nesocotesc pretensiunile bisericii gr. cat. române.

În ce privește autonomia, factorii competenți nu voesc deloc să considere punctele de vedere ale adunării Românilor gr. cat. ținute la Cluj, cari susțin independența bisericii gr. catolice, ci — trecând la ordinea zilei preste aceste condiții acceptate și din partea episcopatului uniāt, — contopesc cu totul biserica gr. cat. în cadrele bisericii papistașe, deși excepțiune se face deja cu biserica papistașă din Ardeal, căreia i-se recunoște și independența organismului său, sub cuvânt, că această biserică a pus mai nainte temeliile autonomiei sale.

Iar în chestiunea regulării dotațiunei clerului papistaș, mai mulți episcopi latini sunt de părerea, că averile considerabile ale papistașilor nu e cu scop și nu e în interesul bisericii compuse din credincioși maghiari, să se folosească pentru salarizarea preoțiunei uniāte, care reclamă o parte forte însemnată.

Acastă situațiune a produs mărturisiri prețioase, cuprinse în articolul indicat mai sus, asupra cărora noi trebuie să insistăm cu atât mai mult, cu cât adese-ori le-am accentuat și susținut, și pentru acastă am fost luați peste picior din partea celor din jurul „Unirei”, cari căutau a contrabalansa afirmațiunile noastre cu prezentarea unor momente din Fanar, cu cari noi de altcum n’avem nimic de a face.

De decenii am susținut și vom susține și în viitor, că actul uniāței a fost un succes al machinațiunilor celor mai pronunțați dușmani ai nostri, căror machinațiuni și ademeniri o parte dintre Români, slabă de înger și slăbită în credința sa strămoșească, n’a

putut rezista, ci ademenită de anumite favoruri și promisiuni, a cădūt în cursa acelora, a căror devisă în special față de noi a fost pururea: „*Divide et impera*”.

Confrății nostri dela „Unirea” s’au mâniaț de mai multe-ori foc pe acastă declarațiune francă a noastră și a celor mai distinși fii tocmai ai bisericii uniāte, și încercau a ne convinge pe noi și pe totă lumea, că actul uniāței a fost un act pur subiectiv, pures din convingerea superiorității credinței papistașe și a bisericii „unice mântuitoare”.

Acum însă, când această biserică, „unică mântuitoare”, stă se-i „mântuiească” pe Români gr.-cat. așa, încât nici urmă se nu mai rămână de ei pe fața pământului, se-i înghită în organismul său: acelorași confrăți li-se deschid ochii, painginiți de educațiunea primită în institute străine de noi, și vedând lucrurile cu ochi mai clari, sunt siliți a esclama și ei, ceea-ce un protopop uniāt esclamasese de mult de pe treptele bisericii dela Blaj: „*Ne-au înșelat cu Unirea!*”

Ce alta însemnăză cuvintele din pasagiul al 13-lea al amintitului articol, în care între altele se ăice: „*eră clerul nostru (gr. cat. Red.) a fost nesocotit, neîndreptățit și neglijat, în contra promisiunilor solemne, ce i-se făcuseră, când cu actul uniāței?*”

Cine nu va putea deduce din aceste cuvinte mijlocele, prin cari s’a făcut unirea? Unde-i deci convingerea mult bucinată? Dar nici vorbă de convingere, căci nu-i om cu minte, care se nu înțelgă, că promisiunile de favoruri materiale au fost motorul, care a îndemnat la apostasie pe o parte dintre frații cari nici în un curs de 200 ani n’au ajuns cu toții la momentul recunoșterei greșelii făcute, care se deștepte în ei apoi năsuința de îndreptare.

Puținele din multele bunuri promise i-a captivat, spre dauna noastră generală, întru atâta, încât nu numai au rămas pe basa uniāței primitive, ci mulțamită educațiunei străine, au aruncat biserica gr.-cat. — ce-i drept fiind ușile încuiate — cu totul în brațele papistașismului, esclamând fără sfîlă, că afară

de ritul grecesc nu există nici o deosebire între biserica uniātă și papistașă.

Acum însă, când deodată se pomnăsc, că au ajuns într-o societate, care nu-le convine, greutatea situațiunii îi deșteptă și inspirați de dușul iubirei de neam constată adevărul: „*Suntem nebăgați în seamă*”, adică a cincia rătă la car, „*și folosiți pururea de instrumente. Așa am fost folosiți de instrumente în cele politice și naționale, așa în cele bisericesti. Am fost folosiți de instrumente în 1848 în contra Maghiarilor, ér la 1700 în contra Calvinilor*”.

Noi ne bucurăm de corectitatea, în ce privește actul uniriilor, a acestor enunțațiuni ale fraților nostri gr. catolici, pentru că ele indică, că ei încep a ajunge la convingerea greșelii făcute de antecesorii lor și din acastă convingere trebuie cu timpul să resară dorința de a corege greșala făcută și de a te întorče la calea, din care te-ai abătut. Și în interesul binelui și al progresului nostru general dorim, ca adevărurile enunțate să nu fie espresiunea unor momente lucide trecătoare, ci începutul unei năsuinți de revenire la marea părăsită, care părăsire atâta bărbați valoroși, mai ales uniāti cu durere de neam au regretat-o și desabătut-o.

Dușul acelor bărbați nemuritori ar trebui să inspire și pe conducătorii actuali ai bisericii greco-catolice, ca să abandoneze de tot visul, pe care de altcum și ei, temându-se a’l crede înșiși, îl atribue sfântului scaun, căruia se adresază cu cuvintele: „*Dacă sfântul scaun crede, că biserica noastră (gr.-cat. Red.) are misiune, atunci va căuta să grijăscă de independența clerului nostru*”.

Dar cine te face, ca de bună voe se întrî acolo, unde prevești periclitairea finței tale? De ce se întrî în primădie și se invocă apoi „sfântul scaun” ca să te mântuiească, când dela nceput puteai să scapi de tot năcădul?!

Trebuie să ai dela început curagiul de-a nu urma macesima latină: „*Video meliora, proboque, deteriora se-*

quor”. De ce pe conta existenței să fac experiențe zadarnice?

Nimic nu indică mai clar pericolul, în care pôte duce uniāta cu papistașismul, ca și chestiunea liturgiei maghiare. Mișcarea pornită în jurul acestei chestiuni a scos la ivelă sute de mii de renegați, cari pe podul uniāței s’au părăsit neamul și au trecut în taberă străină.

Acastă stare de lucruri ar trebui să fie și pentru frații nostri un memento de-a reveni asupra greșelilor până nu e „prea târziu”. Noi îi vom reprimi cu bucuria părintelui, care a ertat pe fiul său rătăcit și l’a îmbrățișat cu totă căldura inimei și dragostei sale părintești. Iar cei ce fericiți vor fi a vedea acest act de mare importanță, adânc impresionati vor accentua cântarea: „*Iată acum ce e bun, sau ce e frumos, fără numai a locui frații împreună!*”

De rea credință.

„Tribuna Poporului” a reîntrat în elementul său, precum se îndeletnicia suo tempore în „Tribuna” vechiă, când actualii ômeni dela „Tribuna Poporului” loviau fără pic de frică de Dumneșu și rușine de ômeni în metropolitul de atunci Miron.

Dacă metropolitul Miron le-a stat atunci în cale, pentru-ce se nu le stea în cale acum memoria lui...

În numărul său din Dumineca trecută, „Tribuna Poporului” pe tema de predilecțiune a sa, „Ghenadie”, dă din nou năvală asupra răposatului metropolit, și se înțelege că din bogăția inimei sale sacrifică o bună particică și nău, redactorilor dela „Telegraful Român”.

Iată ce scrie „Tribuna Poporului”:

Domnii dela organul bisericesc, ar trebui să știe din dreptul canonic că titlul de Metropolit este titlu de jurisdicțiune, și că încetând jurisdicțiunea, încetăză și titlul.

Metropolia Ungro-Vlahiei având pe legiuitul său titular I. P. S. S. Iosif Gheorghian, titlul de Metropolit în circumscripțiunea eparchiei sale, nu-i compete altei persoane.

FOIȚA.

Chrisôvele

pe cari își basază biserica Sfântului Nicolae din Brașov-Scheiu îndreptățirea de a pretinde dela statul României despăgubire pentru moșile, și alte emolumente, care în decursul timpului i s’au donat de către Principii români, și cari prin vitregitatea împrejuriilor i s’au luat.

II.

În numele tatălui și al Fiului și al sfântului Duș.

Troiță sfântă de o ființă și nedespărțită. Iată eu robul stăpânului meu Domnului D-șeu și mântuitorului nostru Is. Chr. și adevărul închinător al treimei, Io George Stefan Voevod, cu mila lui D-șeu Domn al țării Moldovei cum-că Domnia-mea bine am voit cu a noastră bună-voință, cu inimă curată și luminată și dela a noastră totă buna voințe și dela ajutorul lui D-șeu, împreună și cu sfatul Domniei mele și cu bine-cuvântarea a patruor erarchi ai Moldovei Kyr Gheodeon arhiepiscopul și metropolitul Sucevei și Kyr Anastasie episcopul Romanului și Kyr Iorest episcopul Hușilor și Kyr Sava episcopul Rădăuților, am răvnit Domnia mea

cătră lucruri bune și cătră ai nostri dinainte răposati domnii, care au miluit și au întărit sfintele biserici și mănăstiri. Tot astfel și Domnia mea am dăruit și am miluit sfânta biserică, care se află lângă cetatea Brașovului în țeara ungurască, ce (adecă biserica) se cheamă Scheaje, unde este chramul al arhierarchului și făcătorului de minuni a lui Chr. Nicolae, care este zidită din temelie de răposatul Petru Voevod, numit Cercel și neisprăvită. Însă după aceea au sfârșit-o mila sa Aron Voevod, și pentru aceea i-a făcut acelei sfinte biserici-mănăstiri sus scrise juruință dănie, dela mila sa și dela alți domnitori asisderea. După voința lor, am făcut acestei biserici sfinte milă. Pentru aceea și noi vedând zidirea sfinte biserici, dela domnii pravoslavnici ai țării noastre, a făcut și domnia mea orânduita dare acestei sfinte biserici, din an în an, ca să aibă și ea câte 8.000 de asprii și să fie dați banii aceia la praznicul hramului sfinte biserici, și acestora care fac călătoria pentru acești bani, să li se deie lor dela domnia noastră câte 300 de asprii. Asisderea și preasfințiile văstre, preoților aflători la acea sfântă biserică, vă rog să nu fim și noi uitați în rugăciunea voastră cătră Domnul D-șeu, și să vă rugați pentru sănătatea Domniei mele și pentru ertarea păca-

telor și strămoșilor și părinților domniei mele și să ne scriți pe noi în sfântul pomelnic și la D-șeescul jertfelnic.

Și acastă totă orânduită dare, mai sus scrisă, să fie dela noi sfântei biserici neclintită (nici-când) în veci. Și, după viața noastră și domnirea noastră, pe cine Domnul D-șeu îl va alege să fie domnitor, să va învețe Domnul D-șeu ca să cinstiți și să întăriți acest bun obicei ale sfinte biserici, pe cine întru cât D-nul D-șeu îl va povățui, pe acela D-nul D-șeu, să-l cinstăscă și să-l păzăscă, în domnia milei sale, și la acăsta este credința domniei noastre mai sus însemnată.

Io George Stefan Voevod, cu mila lui D-șeu domnitor al țării Moldovei, și credința tuturor boerilor nostri, și credința domnului Stefan Buhlea, marele vornic al țării de jos, și credința domnului Vasile Hatman, și parcălab al Sucevei, și credința domnului Dabija marele vornic al țării de sus, și credința domnului Chiriac Sturza, și a lui Ioan Hăbășescul parcălabul din Hotin, și credința domnului Epifania Balmaș, și a lui Constandin parcalabul Neamțului, și credința domnului Goia parcălabul Romanului, și credința domnului Elia Șeptelici postelnic și credința domnului Grigorie Rusula spătarul, și credința domnului Nicula Mogâldea ceshnicul, și cre-

dința Domnului Solomon Bârleadan mare vistirărnice, și credința domnului Stamatia Stolnic, și credința domnului Daria Carabăț comisar, și credința domnului Hrisocola medelnice *) și credința a tuturor boerilor nostrii, ai Moldovei, mari și mici, și pentru marea tărie și întărire ai acestor mai sus scrise, am poruncit noi credinciosului și cinstitului nostru boer, Domnului Ionașcu, marelui logofăt să scrie și să atârne pecetea noastră de acastă adevărată fôe a noastră.

În Iași a. 7164. Apr. 5. 1656 a scris Cesiș

Io Gregorie Stefan Voevod

*

De Hrisov atârână un pecet mare de cără roșie.

Originalul e scris în limba slavonă. Biserica posedă un estras despre cuprinsul acestui chrisov în limba română. Traducerea prezentă a făcut-o în tōmna acăsta D-nul profesor de limbile slave dela universitatea din Petersburg Polichronie Syrcu.

Tôte celelalte chrisôve sunt în limba română.

*) Economul curții,

Pe ce își întemeiază dar redactorii „Telegrafului Român” titlul de metropolit, care îl dau lui Ghenadie, chiar în numărul din urmă al numitului diar? Căci după legile politice cât și cele bisericesci, în aceeași metropolie nu pot figura deodată 2 Metropoliti.

Atâta cât canoniștii dela „Tribuna Poporului” seim și noi, actualii redactori dela „Telegraful Român”, de aceea noi consecvent am dat Preasfântiei Sale Ghenadie titlul ce-i compete: metropolitul în retragere, sau după înțelesul dela noi, metropolitul în pensiu, căci Preasfântiei Sale i-s-a lăsat demnitatea de metropolit.

Scim deci, că în România de fapt figurează cu numele de metropolit, metropolitul primat în activitate I. P. S. S. Iosif Gheorghian, și I. P. S. S. metropolitul în retragere Ghenadie.

Acésta a fost ținuta noastră consecvent, și dacă în un număr d'ora la un loc nu s'a mai accentuat un lucru, care după dese accentuări anterioare ca lucru de sine înțeles, se p'ote considera și de prisos, omenii de bună creștință nu ne-ar fi insinuat lucruri, cari nici-când n'au intrat în cercul de cugetare al nostru.

Dar „Telegraful Român” comunică declarațiunea postumă a răposatului Metropolit Miron, că dînsul „nu a putut aproba modul cum s'a făcut judecata Metropolitului Primat”, și „nu a recunoscut de legală locotenența instituită, nici a intrat cu ea în legături canonice”.

Acésta încă este o dovadă pentru confirmarea spuselor corespondentului nostru din Sibiu, că dintre toți ierarhii bisericești singur Metropolitul Miron a eșit din comuniunea spirituală cu bisericile ortodoxe orientale, susținând legături personale cu fostul metropolit Ghenadie și după detronarea lui.

Și la aceste avem gata răspunsul.

Răposatul metropolit Miron nu a recunoscut de canonică, nu a recunoscut legală din punct de vedere al bisericești ortodoxe, instituirea locotenenței.

Mai mult, răposatul metropolit nu a considerat de canonică și prin urmare din punct de vedere al bisericești ortodoxe, de umană judecata contra fostului metropolit Ghenadie.

În aceste vederi ale sale a rămas și după-ace un călugăr voiajeur din Arad i-a predat o broșură lucrată ad hoc spre a justifica sentința contra fostului metropolit Ghenadie.

De vederile răposatului metropolit Miron a fost și sfântul Sinod din România, de vederile metropolitului Miron a fost și guvernul din România, de vederile metropolitului Miron a fost și coróna României.

Atitudinea acésta a Metropolitului Miron din punct de privire al disciplinei bisericesci, era tot atât de incorectă, ca și înmormântarea lui cu muzică.

Era mai bine, dacă cei dela „Telegraful Român” puneau straje gurei lor. Pentru-că detronarea Metropolitului Ghenadie s'a făcut cu judecata sfântului sinod prin decret regal; tot astfel și locotenența metro-

politană a fost instituită în urma decisiunii sfântului sinod, prin decret regal, și nimeni n'a dat nici a recunoscut vre-odată Metropolitului Miron dreptul de censor și judecator peste actele sfântului sinod și ale Majestații Sale regelui Carol. El era îndatorat să le primescă întocmai, pentru resone de disciplină și de ordine legală în biserică. Căci unde ar rămânea unitatea bisericești, dacă fiecare Episcop s'ar crede în drept a nesocoti actele și decisiunile autorității sinodale în biserică? Nu ar fi acesta un procedeu, care ar aduce anarhie și schismă în biserică?

Nu! Incepem cu „nu”, ca să răspundem la întrebarea directă ce ni se pune.

Detronarea nu s'a făcut prin decret regal, căci regele Carol, carele cunoșce noi-anul patimilor la omenii politici din România, nu a dat iscălitura sa la actele barbare, cu care s'a executat prin guvern sentința Sfântului Sinod.

Regele a subsemnat decretul de suspensiune, decretul cu care s'a instituit locotenența, și a fost în așteptare, că se va face o judecată dréptă.

Vedând regele sentința și patimile omenesci, a rămas în rezervă, și a lucrat mai departe guvernul cu patima sa.

Și regele a avut rezervele în față judecării, ca și metropolitul Miron.

Cu entuziasmul a vorbit regele după-ace Ghenadie a fost rehabilitat, a mulțumit tuturor, cari au conlucrat la rehabilitarea metropolitului.

Mulțumita acésta s'a redus îndirecte și asupra metropolitului Miron.

Acésta ținută a regelui Carol nu a putut plăcea nici celor care au scris broșura, chemată a apăra sentința, pr' care o a condamnat și revocat sfântul Sinod, guvernul și coróna.

„Telegraful Român” are și dînsul destul curagiu față cu calumniarea adusă de fostul metropolit Ghenadie Maiestății Sale regelui Carol, să susțină, că el, adică Ghenadie „totdeauna s'a exprimat cu cel mai mare respect despre regele Carol”.

Și acésta o debutază „Telegraful”, care în numărul dela 23 Septembrie 1897 însuși scria:

„Metropolitul Ghenadie a apărut ortodoxia bisericești sale, de aceea a trebuit să fie delăturat cu consensul regelui Carol, care de la venirea sa în țară a favorizat papistașismul”.

Perfidia omului dela „Tribuna Poporului” aici a ajuns culmea nerușinării.

Cele citate ca scrise de noi în 1897 la adresa regelui Carol, nu sunt nici cuvintele noastre, nici convingerile noastre.

Noi atunci le-am dat acele ca svonuri, ca un fel de opiniune, care se susține în diare străine, în special am provocat tot atunci și isvorul, anume am provocat 2 articoli din diarul kossuthist „Egyetértés”, care a susținut, că detronarea lui Ghenadie a fost opera propagandei papistașe,

despre care se susținea, că mai ales se alimentează în România.

Svonurile le-am dat deci ca svonuri, și nu e lucru cinstit a ne atribui nouă lucrurile, pe cari noi le am declarat încă de atunci de svonuri, și ca svonuri le-am publicat în diarul nostru.

Nu întrebăm pentru ce se resuscită și în „Tribuna Poporului” dureroasă afacere cu fostul metropolit Ghenadie, care a provocat atâta amărăciune în România?

Fac rele servicii guvernului actual din România, oamenii cari resuscită această afacere dureroasă, care afacere spre a pot' fi în folosul patriei aranjată, a silit guvernul domnului Sturdza să se retragă odată.

Autorul articilor din „Tribuna Poporului” voescă să scotă vinovat și necorect pe metropolitul repostat Miron, și cu acésta să justifice inderferentismul prelaților din România față cu jalea noastră din tristul incident al trecerii din viață a metropolitului Miron.

Cestiunea este pusă astfel: Metropolitul Miron nu a răspuns la notificarea ce i-o a făcut metropolitul primat Iosif Gheorghian despre suirea sa pe tron.

Repetăm întrebarea: Să ni se spună pe ce cale i-a venit metropolitului Miron acea notificare, și pe ce cale i se cerea recunoscerea?

Canoniștii dela „Tribuna Poporului” să ne dea răspunsul cerut, și atunci vom pute judeca care e cel vinovat.

De aici s'a început discuțiunea între noi, aici să o și terminăm.

Procesul parohiei din Brașov.

Procesul pe care l'am vestit în numărul nostru 107, că se va intenta de către parohia noastră din Brașov-Scheiu contra statului român în cauza datoriei sale față de acésta biserică, s'a început.

Iată actul care a fost înaintat la tribunalul de Ilfov, de către plenipotențiații comitetului parochial al bisericești Sfântului Nicolae din Brașov-Scheiu:

„Domnule Prim-Prisident!

„Prin două legi speciale, onor. Minister de Culte și Instrucțiune publică din România este obligat să ne plătescă pe fiecare an suma de 37,500 lei. Însă pe anul 1. Apr. 1897—31 Mart. 1898, precum și pe anul curent de la 1 Apr. 1898 încôce, ni s'a refuzat acésta plată.

Refuzul este cu atât mai neîntemeiat, cu cât suma anuală de 37,500 lei nu este o subvențiune sau o gratificare benevolă, ci este echivalentul pentru niște proprietăți imobiliare, scutiri și benificii, ce le-a avut Biserica Sf. Nicolae din Brașov pe teritoriul României, precum vom dovedi înaintea Tribunalului prin numeroase hrisôve, documente publice și acte private, începând de la hrisovul lui Aaron-Voevod al Moldovei din a. 1594

până la întărirea Divanului Țerei Românești de la 22 Sept. 1790 și la prima alocațiune bugetară, votată în 1860 de Adunarea Legiuitoare a Moldovei în favoarea noastră.

Din actele menționate se va vedea, că acel echivalent de 37,500 lei anual este calculat pe o cifră minimală, și că a fost primit de noi numai ca un început de executarea unei mai mari obligațiuni recunoscute.

Cu părere de rău ne vedem dar siliți a chema în judecată pe onor. Minister al Cultelor și Instr. publice, pentru ca să fie obligat prin hotărîre judecătorească:

1) a ne plăti suma de 75,000 lei cu procentele legale, datorită pe ultimii doi ani;

2) a ne plăti de acum înainte, adică de la anul bugetar, care se începe sa 1. Apr. 1898, câte 75,000 lei pe fie-care an, sau a ne plăti odată pentru tot-d-a-una un capital ale cărui procente anuale să corespundă aceluiași sume.

Alăturând o copie a reclamațiunii de față pentru partea adversă, precum și hârtie timbrată în valoare de 20 lei, vă rugăm, d-le Prim-Președinte, să primiți încredințarea prea osebitei noastre stime.

Comitetul Parochial

al Bisericești române cu hramul „Sf. Nicolae” din suburbiul Scheiu din Brașov, reprezentând tot-odată școlile române din Brașov prin procuratorii săi

T. Maiorescu, V. Lascăr, D. Disescu.
București, 29 Octombrie 1898.

Un cuvânt înțelept.

(=) Rar de tot ne este dat să putem înregistra voci emanate dela bărbați de frunte maghiari, cari să zugrăvescă în adevăratele lor colori stările decădute din patria noastră, și să dîcă cel puțin un „memento!” celor ce țin în mână destinele țării, de va avea apoi acest memento, ori de nu va avea, efect.

Archiepiscopul de Agria Samassa a rostit respective tipărit în luna trecută un atare cuvânt, pe care numai din cauza preocupării față de materialul ce ne privea și mai deapropo, am întârziat a-l reproduce până acum.

În luna trecută anume archiepiscopul catolic, ungar, de Agria, a împlinit 25 de ani de arhierie, și din acest incident a adresat credincioșilor săi o pastorală, în care între altele face o aspră, dar dréptă critică și a stărilor sociale-politice din patria noastră, critică pe care ar trebui să și-o însemne bine stăpânii și ocârmuitorii patriei noastre, să și-o pună la inimă și să cerce a mai îndrepta din multe câte le-au greșit și le greșesc.

Pe alocurea glasul archiepiscopului maghiar, are chiar timbrul și accentul unei nemai stăpânite mâini ce isbucnește energie, cum a isbucnit sfânta indignare a lui Christos contra schimbătorilor de arginți, cari profa-

De pe țărmii Nilului.

— Moravuri ca'n evul mediu —

Birușta Englezilor în Egipt, prin luarea Omdurman-ului, a atras după sine un vuet și un zăruit de arme, ce răsună încă în urechile lumii.

Era pe-aci pe-aci să urmeze o încercare cu Franța, căci prin noua provincie cucerită, căduse în mâna Angliei și un punct neînsemnat, Faschoda, care fusese ocupat de Francezi. Faschoda e însă într'adevăr o „posesiune”, care nu p'ote trage mult în cumpăna socotelilor unei puteri, decât d'or așa, dacă are de gând ca p'urcedând dela acest punct, să cucerească și provincia încolo în jur! Dar fiind deja provincia ocupată de Englezi, și rostul acesta cădea. Englezii au cerut Francezilor să evacueze Faschoda, dar acestia la început se codeau, și s'au pornit amenințările, schimbând de note aprinse, înarmările din greu și vorba, că au dară să se măsore cu puterea!..

Francezii șoviniști și aventurieri ceru că da, să se arunce țara în război!

Războiul acesta ar fi fost egal, ori și mai prost, ca războiul Spaniolilor cu Americani.

Grație însă prudenței guvernului francez și a patriotismului reprezentanților poporului, războiul a fost evitat. Franța a cedat. Marchand se va retrage din Faschoda și va lăsa drumul liber Angliei, va lăsa acesteia întrăgă stăpânirea văii Nilului.

Dacă posesiunea Faschodei ar fi fost pentru Franța de vre-un interes economic, atunci nici acésta n'ar fi cedat, dar nici Anglia n'ar fi amenințat cu război. Îndărirea Angliei se explică tocmai prin faptul, că ea are interese mari în Faschoda, și pedeca pe care i-o pune Franța, fără interes pentru ea însăși, avea mai mult aerul unei sicăli fără rost.

Guvernul francez a mărturisit el însuși, că lucrurile stau astfel, și a cedat.

Acum că lucrurile s'au tranșat, și cum totă lumea a auzit dîlele astea de luarea Omdurmanului de către Englezi și de sfărîmarea „Mahdiului”, credem interesant a da cititorilor câte-va date caracteristice asupra „Mahdiului”, actual Abdullahi, și a predecesorului său Ahmed-Mohamed, stăpânii provinciei pentru care atâta s'au încordat Englezii și pe care acum o și posed.

Sunt interesante aceste date, ca tablou despre moravurile cari domnesc și astăzi la

poporațiunea egipteană și cari își amințesc stările de lucruri din evul mediu, nu altfel.

Primul Mahdi s'a născut în apropierea Dongolei, pe hotarul marelui deșert al Libiei. Părinții lui, niște luntrași săraci, pretindeu că se coboră din neam de profet.

Copilul Ahmed-Mohamed crescuse în umilință și în sărăcie. La vârsta de 10 ani, tatăl său porni cu el la Kartum, dar muri pe drum. Băiatul urma drumul singur și niște suflete caritabile îl luară cu ele la Berber.

Aci, serioșitatea precoce a caracterului lui, silința lui în citirea cărților sfinte, înțelepciunea puterii sale, îl distinseră în curând.

Trecură ani. Pe atunci înflorea în Sudanul negru o sectă musulmană fanatică numită „Faricha”, al cărei șef, Mohamed-serif se pretindea și el coborât din profetul Islamului.

Ținutul Ahmed-Mohamed se înrolă în acésta sectă și se distinse prin fanaticismul propagandei sale.

În curând însă isbucni un conflict între șeful sectei și ambițiosul discipul. Mohamed-Ahmed se retrase într-o insulă a Ni-

lului, Alba, unde o grotă îi servi de adăpost.

Legende nu întârziară a se răspândi despre sfîntenia lui. Se dîcea, că „îngerii Domnului sunt cu dînsul”; pretutindeni, mulțimea asculta cu evlavie, cuvântul lui elocuent și fanatic.

Nenorocii sudanezi, naivi, creșură bucușori în „regnul de justiție”, pe care noul „derviş” știa să li-l descrie în colori strălucitoare...

În curând Ahmed-Mohamed deveni obiectul unei apoteose mărețe. Tote triburile se ridicară grămadă și se adunară în jurul stégului lui negru.

Exaltații, femei, copii, nebuni, vedură pe fruntea lui semnele indelebile ale „misiunii lui divine”. Și atâta de mare și de neașteptată fu gloria lui, încât și el începu să credă în misiunea sa!.. Din copilul serios și evlavios de altă dată, se născu un profet sâlbatic, violent și sângerous...

Mai târziu însă el vru să se folosească de gloria și de puterea sa nesferată. Își făcu un harem de 400 femei. În fie-care razzia (expediție de jaf) el își păstra cele mai frumoșe fete pe cari le repeca părinților sau șefilor... Și în intimitatea haremului se dădea celor mai abominabile orgii..

nau casa Tatălui, de a luat *biciul* la ei și i-a alungat afară! O mânie sfântă acăsta, vrednică să fie respectată, chiar și atunci când rău a durut biciul!

Iată cum vede și critică, și bine vede și critică, arhiepiscopul numit, lucrurile dela noi:

„Cinstirea legilor e tărnia statelor: degenerarea dreptății, pericolul lor! Cinstirea și ocrotirea dreptății este, drept aceea, prima datorință! Nici o epocă nu poate fi lipsită de ea, nici o cărmuire de stat, nu poate fi fără ea!

„Guvernarea deci trebuie să fie pătrunsă nu de *spiritul egoismului*, ci de *spiritul dreptății*! Spre serviciul unora numai, sau numai a unei părți (din cei-ce stau sub guvernare), nu e permis să se restrângă!

„Unde în guvernare se îngrijesc numai de o parte a cetățenilor, și nici că le pasă de cealaltă, acolo se ivesc în viața de stat cele mai periculoase rele: împărțiri, certări, ură!

„Drept aceea nu poate fi permis, ca omenii ore-cărei partide, ajunși prin mijloace bune—rele la putere, cu sumeție să-și arate acum puterea lor!, și volnic și nedrept să favorizeze pe unul, să lăsească pe altul!, pe cei nepricepuți să-i prindă în mreje, pre ai săi prin „distingțiuni“ să-i înalțe, întru câștigarea puterii și exploatarea preogative-lor ei, de la nici un fel de speculă pătătoasă să nu se dea îndărăt, și întocmai ca asupra unei cetăți ostile subjugate, *volnicia lor* să și-o ficeze drept „lege“.

„Prin dreptate, state cu modest început, iute s'au ridicat la culmea puterii, iar unde nedreptate, egoism, părtinire, apăsare, molesire înspăimântătoare s'au putut desvolta puterea distrugătoare, numai decât a scăzut bunăstarea materială, domnia a ajuns în mâni străine, jugul servilismului a fost gata!

„Bărbații însuflețiți și de caracter sunt inflexibili, față cu ispitiri sunt neînfricați, sunt paznici credincioși ai așezămintelor legilor, neînfrânți eroi ai dreptului, apărători neclintii ai autorității statului!

„De astfel de bărbați are lipsă timpul, și nu de atari sprijinitori, cari îngrijați de soarta lor, și de nădejdea viitorului, umblă pe căi ascunse, în fața publicității tănuiesc, tac, închid ochii, sufer tot, servesc o riciui, numai scopul să și-l ajungă; înaintea cărora trândăvia e „înțelepciune“, imoralitatea: „abstinență prevețitoare“, lipsa de curagiu: „precauție“.

„Când ideile periculoase, nouă și iar nouă, ale învățăturilor greșite, tot mai mult molipsesc spiritele, moravurile, cu frase mincinoase binesunătoare amăgesc poporul, întunecă conceptul verității, a dreptului, a cinstii și mână în luptă înverșunată unul contra altuia pe aceia, cari spre binele omeniei ar trebui să țină la olaltă; când administrarea afacerilor publice degeneră într-o măiestrie de formalitate, când se făurește de adevărat ceea-ce nu e, sau se înfățișează toate în colorit fals; când sub masca „promovării binelui

Mahdiul era un bărbat frumos, care realiza tipul arab în totă perfecția. Dar mai târziu viața leneșă îl îngrășă și-l desfigură. El muri în plină glorie, în capitala Omdurman, în anul 1885, cinci luni după căderea Khartumului și moartea nenorocită a lui Gordon.

Înainte de a muri, el adună în jurul său pe intimi, declară că profetul îl chemă și proclamă de succesor pe locotenentul său „Abdullahi“.

Abdullahi întrecu în cruțime și fanatism chiar pe predecesorul său.

Abatele Orwalder, care a fost 11 ani prizonier al Mahdiilor, povestește:

— De la Mohamed se putea aștepta încă ore-care justiție; el știa se cetescă, era elocvent și inteligența lui se deschidea raționamentelor altuia.

Dar Abdullahi inaugură regimul autocrației absolute! Capriciile noului mahdi fură singură lege. Vederea sângelui îl desfăta! De multe ori călăii, obosiți de a lovi, ceru grație!.. Nu e chin, nu e tortură născocită de un creier sadic, pe care Abdullahi se nu le fi experimentat asupra victimelor sale!

Astfel abia acum câte-va luni, și abia la câte-va mile departe de civilizația noastră,

publică, omenii se luptă, în mijlocul sărbătorilor meșteșugite, numai pentru a lor glorie, pentru a lor putere — atunci în capul afacerilor publice trebuie să stea bărbați cu mari talente, cu distinsă calificare și devotați! Lașitatea n'a făcut încă pe nimenea nemuritor.

„Cercetând ades ori cauza mării omenilor distinși, am aflat, că nime nu se poate înalta preste ce e omenesc, decât prin aceea putere spirituală, care oțelește pepturile nobile spre fapte mari!

„Se revie deci erăși împărăția moralității, și îndată va lua viața nouă zelul spiritelor spre aceea ce e mare și sublim....

Revistă Externă

Interview cu Țarul.

Un publicist englez, William Stead, care se află în Rusia pentru a interviua mai multe personalități importante asupra chestiunii desarmării, a fost primit de Țar zilele trecute la Livadia.

William Stead publică acum un articol inspirat, sigur, de Țarul, și asi-gură că Țarul ia în mod foarte serios manifestul său de pace.

Dintre toți miniștrii ruși cel mai fervent partizan al ideii de pace este — ministrul de război!

Din punct de vedere practic, nici Țarul, nici miniștrii săi nu se gândesc la desarmare în sensul absolut al cuvântului! Scopul practic al conferinței ar fi, ca să intervie un român, o fixare a înarmărilor cu privire la situația actuală.

Ca loc de întrunire al congresului se desemnează cu deosebire Bruxela. Stead combate această idee și declară că Petersburgul ar fi cel mai potrivit loc.

Articolul sfârșește cu fraza: „Exprim ferma convingere, că, dacă va fi dat să trăescă mult, Țarul va îndeplini o faptă mare, spre binele țării sale și a lumii întregi“.

Din diecesa Aradului.

Întregirea venitelor parohiale, în diecesa Aradului. În cestiunea întregirii dotațiunii preoțesci, venerabilul sinod eparchial aradan a îndrumat ambele Consistore (Arad și Oradea) a esmite câte o comisiune constituită din protopresbiterul concernint și câte un membru mirean, care să erueze și constată în fie-care parohie dotațiunea preoțescă, și unde aceea nu ar ajunge la minimumul prescripș, să încerce cu comitetul și sinodul parochial, întregirea aceleia din mijlocele parohiei.

de electricitatea și bicicletele noastre, se pe trecu asemenea fapte cari par reînvierea timpurilor preistorice.

Ori ce s'ar dice despre motivele egoiste ale politicii coloniale engleze, cucerirea Sudanului, punând capăt acestor moravuri odioase, este o faptă meritorie și umanitară.

Și când te gândești că supușii Mahdiului au dovedit o bravură aprăpe supra-omenescă în lupta lor contra Eglejilor și întru apărarea tiranului lor setos de sânge și de carne omenescă!

Aberația unui asemenea devotament nu se poate explica de cât prin prestigiul religios pe care-l exercita Mahdiul „trimisul profetului“, asupra supușilor lui fanatisați.

Nenorocii soldați ai mahdiului nu cedau teribilelor tunuri engleze, se aruncau în focul lor distrugător, fiind-că își închipuiau că vor merge drept în rai, cădând victime ale acestui războiu sfânt, războiu însă, care în faptă avea de scop să eternizeze în Sudan domnia cruntă și sângeroasă a barbarului Abdullahi!

Dr.

Pentru efeptuirea acestui conclud venerabilul Consistoriu eparchial din Arad a numit comisari consistoriali dintre mireni: pentru tractul Aradului pe dl Petru Truția adv.; la Chișineu pe dl Mihaiu Veliciu adv.; la Șiria pe dl Stefan Antonescu pres. sedr. orf. în pens.; la Ienepole pe dl adv. George Feier; la Buteni pe dl Nicolau Mladin, pretor; Hălmagiu pe dl Nicolau Rob; la Radna pe dl Paul Milovan, not. com.; la Lipova pe dl Dr. Georgiu Popescu, adv.; la Belinț pe dl Constantin Lazar adv.; la Timișoara pe dl Paul Rotariu; la B. Comloș pe dl Dr. Nestor Opreanu adv.

Adunare înv. în Vața-de-jos. În 2 Oct. n. s'a ținut în Vața-de-jos, adunarea de toamnă a „Reuniunii învățătorilor rom. greco-or. din tractul Hălmagiului“, — adunare la care afară de cei obligați, a paticipat mult popor, și mulți preoți și învățători din archidieceșă

Din raporte se constată, că fondul reuniunii s'a sporit cu 20 fl. v. a. incurși din venitul unui concert ținut în Hălmagiu, sub conducerea președintelui Reuniunii și cu cursul tinerimii din Hălmagiu și jur.

Din raportul bibliotecariului s'a constatat că în decursul anului expirat s'au donat pe sēma bibliotecii 48 opuri, și astfel biblioteca reuniunii constă de present din 136 opuri.

În ședința a doua s'a decis cu unanimitate introducerea Abcedariului compus de Iosif Moldovan și consofi, în toate școlile din tract, ca fiind acel Abcedariu foarte ușor și practic.

S'a ascultat disertațiunea lui Ioan Sabo, despre războiul de 30 ani, și disertatoriului i-s'a votat mulțămintă.

Local întrunirii în anul viitoriu s'a fiesat în comuna Hălmăgel, cu ocaziunea esamenului final.

(După „Biserica și Școala“)

Din diecesa Caransebeș.

Concurs literar. Reuniunea învățătorilor români gr-or, dela școlile confesionale din diecesa Caransebeșului publică concurs cu premiul „Sofia și Stefan Antonescu“ de 50 fl. pentru cel mai bun Abcedariu, și alt premiu de 100 fl. pentru cea mai bună Gramatică românească pentru școlile poporale elementare, partea etimologică. Abcedarul să cuprindă materialul destinat pentru cl. I și II pe baza metodelui analitic-sintetic cu aplicarea cuvintelor normale. Gramatica să fie metodică, practică, ilustrată cu exemple din sfera cunoscintelor școlariilor, compusă pe temeiul metodelui elementar (inducțiunea). Să fie reprezentate formele genuine: „ariu“ „oriu“ și „eriu“ păstrate cu îngrijire în gura poporului nostru, precum s'au păstrat și la poporul italian, spaniol și portughez.

Termenul pentru trimiterea operatelor la presidiul Reuniunii (Ioan Ionașiu în Bocșa Montană) este 15/27 Iulie 1899.

Focul din pădurile comunității de avere. Am luat și noi notiță despre acel foc. „Folia Diecesană“ publică acum o lămurire liniștitoare.

Având informațiuni demne de creșământ suntem în stare să raportăm, — scrie între altele „F. D.“ — că pârjolula mistuit numai frunza și uscăciunile, iar nici decum arborii. Pagubă s'a produs deci numai în irovina din anul acesta, căci stirpirea tufșului în păduri seculare nu cade de fel în cumpănă. Se dă cu socotă că incendiul s'a născut din focul gonașitor și a pușcașilor, care cu puține zile mai nainte au fost aranjat vinătoare pe sēma arēndașului vinatului din acest ținut. În interesul adevărului trebuie să se facă amintire la locul acesta de zelul organelor Comunității de avere, îndeosebi a codrenilor și prim-codrenilor de revir, care ziua-noptea lucrând la stângerea focului, au prestat muncă de titani și servicii demne de laudă. Asta în interesul adevărului.

(După „Folia Diecesană“)

Din ROMÂNIA

(Superiori ori inferiori?) E cunoscută „admirațiunea“ greșită și a celor din Țară ca și de pe aiurea, pentru „superioritatea“ omenilor cu științe câștigate... „în străinătate!“ De-ai venit cu o diplomă de doctor câștigată „la Paris“ ori aiurea, trebuie să fii, de sine înțeles, mai „învățat“, mai „profund“, mai „grav“ ca unul ce a studiat aceleași lucruri în Țară!...

Dar în același timp, în cercurile omenilor serioși e cunoscut și aceea, că învățământul superior, academic, îndeosebi, însă medicina, stă cel puțin pe un nivel cu cele mai bune academii de medicină din capitalele țărilor mari și cu academii vechi, de nu mai presus.

Cu toate acestea înclinația pentru străini, e încă mare și în Țară, cel puțin în masele populației orașelor, în cari s'a încuibat din alte vremi, credința că-s mai învățați cei veniți cu școlă din străinătate.

Acestei credințe vor studenții universitari în medicină, să-i dea o lovitură meritată. Iată ce cetim în privința asta, în „Drapelul“ dela 11 Nov. n.:

Printre studenții în medicină se agită următoarea idee: Se știe, că toți medicii străini, cari vin cu diplome de la facultățile din străinătate, depun un simplu examen de „liberă practică“ în țară. Acăsta, dic studenții (din București), îi jignește foarte mult pe densii, cari au de luptat cu atâtea greutăți până să-și ia diploma în țară, considerată „inferioară“ diplomelor din Paris, Berlin, Viena etc.

„De aceea mediciniștii vor face un memoriu către Corpurile legiuătoare, prin care să rōgă, ca toți cei cari vin să cēră libera practică, să dea examen pentru toate cele cinci doctorate! Ast-fel numai se va vedea, întru cât sunt „superiori“ sau „inferiori“, cei cari obțin diplome în străinătate, față cu doctorii din țară.

Noutăți.

Sfințire de biserică. Biserica noastră din Lămnăș, reparată temeinic și provăduată cu turn nou, — va fi sfințită Duminecă în 8/20 Novembre c.

În favoarea bisericii din Petroșeni. Părintele Avram Stanca din Petroșeni, ne face cunoscut, că Sămbătă sara în 7/19 Nov. a. c. se va aranja un concert micșt, împreunat cu dans, sub conducerea învățătorului Ioan Sirbu, în hotelul „Baresay“ din Petroșeni, în favoarea bisericii gr. or. de acolo, carea acum se edifică. O parte din venit va fi destinată și pentru copii de școlă săraci.

Urcarea prețului pentru bagage pe căile ferate ungare, e stabilită și va intra în vigoare dela 1 Ianuarie viitor. Iată taxele: Depărtarea Pentru 50 kgr. 50—100 kgr. Peste 100 kgr. 1—55 km. 25 cr. 50 cr. 1 fl. 56—100 „ 50 cr. 1 fl. 2 fl. Peste 100 „ 1 fl. 2 fl. 4 fl.

Ciocnire de trenuri cu mōrte de omeni s'a întâmplat Vinerea trecută la Becske (com. Nograd). În apropiere de numita stație, s'au ciocnit două trenuri: cinci omeni au fost omorâți sub ruinele cupeelor și patru greu răniți.

Cununie. Domnul Adam Iacob, proprietar în Hațeg, și d-ra Maria Jōndrea, fiica învățătorului Toma Jōndrea din Sibiu, și-au sērbat cununia lor Sămbătă în 12 Novembre c. st. n. în biserica gr.-or. din Sibiu, sub. Iosefin.

Un mod ușor de trimis bani în sume mai mici, pe postă, s'a introdus în Italia: Pe dosul cărții de corespondență, lipești atâtea timbre câte vrei, și valoarea lor posta ultimă o plătește în bani adresatului. Pentru sume mai mici e foarte practică: nu se mai umblă cu mandate postale și cu sume pentru trimiterea banilor.

O condamnare interesantă. Din Berlin se depeșază sub datul de 7 Nov., că Tribunalul din Metz a condamnat pe un preot catolic la 15 zile temniță din cauza următoarei enunțiațiuni rostite pe amvon către credincioși: „Dacă vor pleca trupele în această săptămână la manevre, grijiți de portofoliile vōstre și de copiii vōștri!“.. Comanda militară, care a ridicat acusa, a fost imputernicită a publica sentința acăsta în 3 diare germane și franceze.

Nr. 488—1898

[201] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învățător dela școala confesională greco-orientală română din Sărata, protopresbiteratul Avrigului, se escrie prin această concurs cu termenul de 15 zile dela prima publicare în „Tel. Rom.” Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

- a) Salariul anual de 300 fl. v. a.;
b) cuartir natural;
c) lemnele necesari pentru foc.

Doritorii de a ocupa acest post de învățătoriu se-și subțernă cererile concursuale instruite conform legilor în vigore la subscrisul oficiu protopresbiteral gr.-or. în Avrig (posta Avrig, Felek, Szebenvármegye) până la termenul susindicat.

Avrig, 5 Octobree, 1898.

In conțelegere cu comitetul parochial concernent. Oficiul protopresbiteral greco-oriental al Avrigului.

Ioan Cădea,
protopop.

Nr. 521—1898 protopr.

[200] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea celor trei posturi învățătoresci dela școala confesională gr.-or. română elementară din Sighișoara, se publică conform Veneratului ordin consistorial dto 24 August a. c. Nr. 6111 școlariu concurs cu termenul de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

1. Pentru învățătorul clasei I. salariu anual de 300 fl., și anume 206 fl. din cassa alodială în rate lunare decursive, ér restul din repartitiune; cuartir gratuit în edificiul școlei și lemnele necesare de foc.

2. Pentru învățătorul clasei a II-a salariu anual de 300 fl., și anume: 235 florini din cassa alodială în rate lunare decursive, ér restul din repartitiune; cuartir gratuit în edificiul școlei și lemnele necesare de foc, — plus trei stângini de lemne de stejar în natură.

3. Pentru învățătorul clasei a III-a salariu anual de 300 fl., și anume: din cassa alodială 275 fl. în rate lunare decursive, ér restul din repartitiune, plus 40 fl. relut de cuartir și șese stângini de lemne, — trei de fag, trei de stejar, în natură.

Reflecțanții la aceste posturi cu îndatorirea a provedea instrucțiunea școlarilor dela 6—12, și celor dela 12—15 ani, — și a ținea în mod perondătoriu în Dumineci și sârbători strana în biserică, — se-și așternă petitiunile concursuale instruite conform normelor în vigore subscrisului oficiu protopresbiteral până la termenul sus indicat.

Sighișoara, 30 Septembrie 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighișorei, — în conțelegere cu comitetul parochial concernent

D. Moldovan,
protopop.

Nr. 4510—1898

[202] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de notar comunal devenit vacant în comuna Topârcea, comitatul Sibiiu, cercul Mercurea, se escrie prin această concurs cu următoarele emolumente:

1. Salar anual de 1000 cor.
2. Paușal de călătorie 160 cor.
3. locuință naturală resp. ecuivalent corăspundător.
4. 656⁰⁰ pământ spre folosire liberă.

5. Taxele normate pentru lucrările private.

6. La casul denuirii de matriculant de stat 200 cor.

Cererile concursuale instruite în sensul §. 6 I. 1883 și §. 73: XXII. 1886 au a se presenta subscrisului până în 20 Novembre după amădi la 6 ore.

Mercurea, în 2 Nov. 1898.

Pretorele cercual suprem.

Mangesiun.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

In *Tipografia și Librăria archidiececană, Sibiiu*, se află de vândare

Protocolul congresului

ordinar și estraordinar național-bisericesc

al metropoliei gr.-or. române din Ungaria și Transilvania,

convocat la Sibiiu pe 15/27 Octobree 1874 pentru alegerea de metropolit.

Prețul 1 fl.

In *Tipografia Archidiececană* au apărut

Treptele formale**învățământului**

de

Dr. Petru Șpan.

Prețul 80 cr.

Se pot procura din

Librăria tipografiei archidiececane
Sibiiu.

In *Tipografia archidiececană* a apărut:

ACAFISTUL

Preasânteii

Născătoare de Dumneșu

și

alte rugăciuni

urmate de Sinaxarin pentru tot anul și Pășchălie.

Un volum de 368 pagini 8°.

Prețul simplu legat . . . fl.	— 85
jumătate până . . . „	1.05
în piele roșie . . . „	1.25
Ediția fină în piele neagră . . . „	2.—
piele chagrin . . . „	2.60
în mătase . . . „	3.85

Se află de vândare la

Librăria Tipografiei archidiececane,
Sibiiu.

A apărut:

Ov. Densușianu

Obiectul și Metodica Filologiei,

lecție inangurala, ținută la facultatea de litere din București la 29 Octobree 1897.

Prețul 50 cr.

I. L. Szavlovski, inginer.

Chronologie, Calendare

și

Reforma calendarului.

Prețul 50 cr.

Se pot procura din

Librăria Tipografiei archidiececane,
Sibiiu.

31500/1898. număr.

II.

1. sz. minta. [203] 2—3

Hirdetmény

a házberjövdelem bevallása és a házösszeírás tárgyában.

A házberadó három év tartamára vagyis az 1899., 1900. és 1901. évekre való érvénnyel újból kivetendő lévén, az ezen kivetés alapjául szolgáló házberjövdelemvallomások benyújtására a m. kir. pénzügyminiszterium folyó évi 85.651 szám alatt kiadott rendeletével az 1898. évi november hó 15-től 30-áig terjedő időt tűzte ki.

Felhivatlak ennél fogva a háztulajdonosok, hogy a nekik (ingyen) kézbesített házberjövdelemvallomási ívet pontosan és a valóságnak megfelelő hűséggel töltsék ki, s azt a községi elöljáróságnál (városi adóhivatalnál) legkésőbb november hó 30-ig okvetlenül nyujtsák be.

A háztulajdonos vagy a háznak állandó hasznélvezője, a házbervallomását meghatalmazott által is eszközölheti, házber eltitkolás esetén azonban az adó megfizetés miatt teljesség a háztulajdonost terheli. Ha több a tulajdonos, a vallomást valamennyinek, vagy az általok e végre különösen felhatalmazottnak kell aláírni és a vallomás helyességeért valamennyi felelős.

A házak nyers jövedelmét képezi együttvéve mindaz, a mit a tulajdonos a bérbe adott ház használatában a bérletől húz.

A bérjövdelem alatt tehát nemcsak az e címen tényleg kikötött pénzbeli szolgáltatás, hanem mindaz értendő, mit a bérlet a bérlőnek használatában fejében ellenértékké fizet; ilyenek az állami és községi adók, tűzkárbiztosítási összeg, közmunka, katonaszállás és házjavítások, vagy állandó átalakítások költsége továbbá mindazon összegek, melyeket a bérlet a bérbeadónak vízvezeték, éjjeli világítás, szemétkihordás és más ilyenmű költségek címen fizet; s végre minden egyéb természetbeni szolgáltatások. Ennél fogva a háztulajdonos vagy annak meghatalmazottja a lakbérletet minden épületnél, lakosztálynál, vagy egyes lakrészeknél általában minden levonás nélkül úgy köteles bevallania mint azok szerződésileg megállapítottak.

Butorzzattal együtt bérbe adott épületek vagy lakrészek házberadó alapjául úgy vétetnek fel, mintha butorzzat nélkül adattak volna ki, levonván az összes bérből az a többlet, mely a butorzzatra esik. Ugyanaz áll akkor is, ha a ház kerttel együtt adatik bérbe, mely esetben a kertre eső többlet vonatlik le.

A házak nyers jövedelméhez csupán azok az összegek nem számítottak, melyeket a bérlet némely községben úgynevezett házberkrajczárok elnevezése alatt fizet. Ezek az összegek azonban a ház nyers jövedelmétől elkülönítve mutatandók ki, vagy a vallomásban megjegyzendő, hogy a bevallott nyers házberjövdelem ezek a házberkrajczárok is bennfoglaltatnak

mely utóbbi esetben az adó kivetését teljesítő közegek a házberkrajczár címén szedett összeget a ház nyers jövedelméből mindenekelőtt, vagyis még az épületfenntartási költség és érték-törlesztés fejében leszámitandó törvényes százalék leütése előtt hivatalból fogják levonni

Az ezen leütés után mutatkozó teljes összegében bevallott nyers házberjövdelem alapján a házberadó tárgyat képező tiszta jövedelmet szintén nem a bevalló háztulajdonos, hanem a házberadó kivető közegek számítják ki a fennálló törvény értelmében.

Tényleges viszonyok és adatok iránt, melyekből bárkinek házberjövdelme megítélhető, köteles mindenki tudomása szerint felvilágosítást adni, ha erre őt a hatósági közegek felszólítják.

A lakbérlet magán a bérvallomási iven bizonyítja a vallomás helyességét, nevelőknek a háztulajdonos kötelességszerű felhívása folytán az illető rovatba bejegyzése által.

Az a házberadók, ki a bevallási ívet, annak kitöltése előtt, azaz mielőtt abba a bérösszeget bejegyezte volna, a lakbérlettel aláírta, annyiszor büntetetik 100 forinttal, a hány bérletnél követte el ezt a mulasztást.

A befizetett bírság egészben a feljelentőnek adatik. (1873: VI. t.-cz. 3 §.)

A házberjövdelem eltitkolása és valótlan adatok bevallása jövedéki kihágást képez, mely az eltitkolt bérösszeget után járó adó 1—8 szorosával büntetetik. (1883: XLIV. t.-cz. 100. §.)

Ha a házberadók és lakbérlet közötti egyetértésből szándékosan követett el az adó kijátszása, s ez által az államkincstár megkárosítása, mindkét fél a megrövidítésnek kitettösszeg háromszoros megfizetésével büntetendő (1868: XXII. t.-cz. 22. §.); e büntetés alól azonban felmentetik a bérlet, ha a törvény megszűnését 15 nap alatt 6 magajelenti fel a pénzügyigazgatóságnál (1873: VI. t.-cz. 3. §.)

Az a házberadók, házgondnok vagy házfelügyelő, a ki a házbervallomást az 1883: XLIV. t.-cz. 15 §-ban körülírt felhívás daczára sem adja be, vagy a hiányos alakban beadott vallomás hivatalosan megjelölt hiányait a kivető közegek által kitűzött legalább nyolcz napi záros határidő alatt nem pótolja, a hiányok kipótlása végett elrendelt helyszíni szemle költségeit viselni tartozik és 1 forinttól 50 forintig terjedhető bírsággal büntetendő. (1883: XLIV. t.-cz. 15. és 101. §§.)

Végül kijelentetik, hogy ha a bevallási űrlapoknak az érdekelt felek könnyebbségére elrendelt kézbesítése bármely ok vagy akadály miatt elmaradna is, ez az illető háztulajdonos a bevallás benyújtásának kötelezettsége alól fel nem menti, ez esetben a szükséges űrlapok a községnél (városnál) szerzendők be.

Kelt Nagyzeben, 1898. november 1-én.

M. kir. pénzügyigazgatóság.

Editura și tiparul tipografiei archidiececane.